

# Ikki EITT mál framt!

Ikki eitt tað einasta av teim málum, sum sjálvstýrissamgongan fór til val uppa í 1962 hava samgonguflokkarnir framt

**Eín dapur veruleiki at fara til val uppa nú tann 8. november 1966**

Tað er tí fatiligt, at blaðsjórin á »Dagblaðnum« nú í sinum vónloysi yvir fyrri veljarafjöldini roynir at burturdulla henda dapra veruleika við at rekka upp ein hóp av málum, ið sjálvstýrissamgongan umsitingarliga hevur havt í hondum at greiða.

Forvitnisligt at blása frøðuna oman av, ið harra Vang roynir at tæla við, so menn kunnu siggja, hvussu nakin hann stendur í veruleikanum at eiga nakran positivan lut viðvíkjandi hesum málum, ið teir sum sagt einans hava handfarið umsitingarliga.

## FISKIVINNUGJOLDINI

Harra Vang reypar av, at landsstýrið hevur tikið hesi fyribilsgjöld á fiskin av aftur.

EINKI AT REYPA AV, TÍ TAÐ VAR LONGU AVGJÓRT, TÁ IÐ HESI GJÖLD VÓRÐU ÁLÖGD,

## AT TEY SKULDU TAKAST AV AFTUR SUM SKJÓTAST

Skipini komu undir soðnaða landsstýrinum og innløgurnar við teimum — og so vórðu fiskagjöldini sum avgjort avtíkin við atkvøðu frá øllum flokkum.

## MINSTALONARSTRÍÐIÐ

At harra Vang skal hetta sær at nevna minstulónina, so illa sum fólkaflokkurin hevur tiggað sær í viðgerðini av hesum spurningi.

Allir minnst, hvussu fólkaflokkurin saman við Kristjani Djurhuusi í teirra samgongutíð frá 1950 til

1958 royndu at taka minstulónina av. Tað miseydnaðist tí betur!

Hon varð tó beinskerd! Við stríði javnaðarmanna kom so minstulónin upp í 800 kr.

Tá ið javnaðarmenn komu í landsstýrið, kom hon upp í 1000. Teir stríddust fyrri at fáa hana upp í 1200. Men fingi ongan meirluta at samtykkja inntøkur til at gjalda hana við.

Undir hesum landsstýrinum hevur dýrtíðin sum ongatíð fossað inn yvir landið. Javnaðarmenn hava tí í seinastu setu havt uppskot um at seta minstulónina til 1800 kr.

Men tjóðveldismenn, fólkaflokksmenn, gl. sjálvstýrið og Kjartan Mohr feldu hetta uppskotið — og nú reypar harra Vang av eini í mun (Framhald á 8. síðu)

# HAVIÐ

## II.

Teir fyrstu menn, sum settu búgv her á landi, hava ikki litið á havið sum inntøkukeldu. Fólkatálið var litið, so ætlandi hevur tað verið landbúnaðurin, sum hevur verið álitíð. Men rættuliga tíðliga munnu menn hava leitað at sjónum, og hava teir tað verið varir við tað ríkið, havið goymdi í sær.

Sum fólkatálið vaks, hava menn meira og meira leitað til havs, og hevur tað sum upp úr sjónum kom, blivið ein týðandi tættur í húsarhaldinum. Hvussu fiskivinnan hevur farið fram í elstu tíðum, vita vit litið um, men elsti veiðiháttur her á landi man helst hava verið við »ongul og stein«. Nótakast er her rættuliga nýggjur veiðiháttur, og síðlagðir munnu neyvan verða nýtt fyrr enn í 17. öld. Lina er nýggjur veiðiháttur í Føroyum. Fiskiskapurin hevur eisini mest farið fram inni við land við tráðu og snóri. Seinri hava menn leitað longri út, bæði út á hav og heilt út á oyðileið. Men so leingi sum øll fiskivinna varð ríkin við opnum báti, var mark fyrri, hvussu langar leiðir, menn kundu fara, og er hetta helst orsök til, at áringarnir hava verið so ymskir, sum teir veruliga hava verið, so tey ár, har fiskurin stóð langt frá landi, og veðurlagið var ringt, hevur litið borið til, ja verið rein hungursár, so menn lógu deyðir við »tarablað í munni«. Hetta vildi aldri hent, um fiskur var á grunni, tí bát munnu feroingar ivaleyst altíð hava átt.

Ein bóndi veit alt um tað, hann hevur um hendi, tí tað er alt visindaliga kannað. Hann sær um eini grasflotu tørvar ein ella annan gjødning, um lendið er ov vát ella ov turt, um eplaveltan hevur tann rétta litin, ella henni tørvar meira tóðu. Hann veit eisini, hvussu nøgvar føðureindir, kúgvín skal hava fyrri at geva ta bestu úrtøkuna, ella hvørjum haglendi seyðurin best livir á.

Men soleiðis er tað ikki hjá honum, sum sjógvin røkir, tí arbeiðsøki hansara, sum er havið, er ikki soleiðis kannað út í æsir. Hann kann ikki sláa upp í eini bók, áðrenn hann leggur frá landi, og so verða visur í at fáa góðan fong.

Hjá landmanninum kunnu áringarnir vera ymskir og ávirkast mest av veðurlagnum. Men havið er langt meira lúmfult. Um nú eitt ár hevur verið sera gott fiskiár, er ilt at siga, hví tað var tað. Ella eitt annað ár var nærur fiskaloyssi, hví tað so var tað. Fiskimenn hava hugsað um hetta líka síðani teir fóru at veiða á sjónum, og í seinri tíð hava menn roynt at kanna hetta visindarliga.

Her er komið langt áleiðis í summum fómum. Menn vita nú, hvussu gamal ein fiskur er, nær hann er gýtingarbúgvinn, nær hann gýtur, og hvar hann gýtur. Treytirnar fyrri, at liv kann skap

ast og koma undan. Hvussu leingi ein fiskur livir, til hann doyrv av elli. Við visindaligum kanninum hevur tað eisini eydnast at finna greiðu á, hvussu fiskurin ferðast. Men er hetta ikki nakað, sum liggur fast. Taka vit til dømis flytufuglin, so kemur hann nærum til ávisan dag, heldur til á sama stað ár um ár, og flytur so hagani aftur til ávísar tíð. Men soleiðis er tað ikki við fiskinum í havinum, har galda aðrar lógir, sum enn ikki eru kortlagdar. Nøkur ár kann vera almikið av fiski á ávisum miðum ella grunnum, men so kunnu ganga ár, ja heilir mannsaldrar, har sama øki er nærur sópað fyrri fisk.

Er hetta havstreyrnarnir, sum eru atvoldin til, at so er, ella er tað hitin ella kuldin í havinum, sum er hovuðsorsøkin? Hetta eru menn enn ikki greiðir yvir. Teir, sum røkja visindarligar kanningar, kunnu siga, um summir árgangir eru stórir enn aðrir, um meira yngul er undan komið eitt ár enn eitt annað ár, við at kanna tað nógð av smáum fiski, sum til er. Men um hesar nøgdur søkja at sama grunni ár um ár, er tað eingin, sum við nakrari vissu kann siga framm-anundan.

Tey fiskasløg, sum mest er av undir Føroyum, eru: síld, toskur, seiður, hýsa, brosmá, kalvi og longa. Men hesi fiskisløg koma ikki inn á grunnin í eins stórum nøgðum ár um ár. Taka vit til dømis hýsuna, so var litið til av henni í mong, mong ár. Tað mundi vera eini 40 ár, frá seinast í farnu öld til fram móti seinasta kriggi, har hon mestsum bert sløgst upp í, tá menn fiskaðu tosk um várnar og smáfisk um heystarnar og út á veturin.

Men so seinast í 30'unum kom hýsan aftur á grunnin, og nøkur ár seinni kom hon í veldigum torvum nærum inn á høgum fjørð, sandgrunnarnir inni við land stóðu fullir alt summarið, og um vetrarnar og í vartið var havið fult av hýsu bæði á bleytum botni og harðbotni. Men hýsan er nú aftur við at hvørva. Teir seinastu vetrarnar hevur verið væl av hýsu, men aftaná at hon er útgýtt, hvørur hon. Hvar var hon í øll tey mongu ár, hon var burtur undan Føroyum, og hvar heldur hon til frá aftaná vartið og til seint á heysti? Menn, sum nú í nøkur ár hava fiskað upsa undir Føroyum við snella, hava sagt mær, at teir út av botni um summri ofta hava rakt við stórar hýsur-torvur uppi í sjónum, ja, fram móti kvöldi, heilt uppi undir borði. Hetta kundi verið prógv um, at hon ikki flytur langt burtur, men bert heldur til utanfyri tær leiðir, menn vanligar royna.

J. Fr. Øregaard.  
(Framhald)

# Ungdómur og lögtingsvalið

## Latið ungar kreftir koma framat

Politikkur viðkemur teimum ungu, tí tað eru júst hesi sum avgera, hvussu okkara áhugamál verða framat.

Sum valini áður, er ungdómurin stórr partur av veljarafjöldini, sum 8. november stevnir á valstaðið at gera sína borgaraskýldu.

Hesin partur av veljarafjöldini hevur tí ein sjálvsagdan rætt til at siga sína hugsan viðvíkjandi tí politikki, sum skal verða førður komandi 4 árin.

Endamálið hjá SU í Føroyum, so væl sum hjá sosialdemokratisku ungmannafeløgnum kring heimin, er at virka fyrri áhugamálum ungdómsins og visa á, hvussu hesi kunna fremjast. Si stevnu okkara.

Sum ein treyt fyrri, at krøv ungdómsins verða viðgjørt so væl, sum tey hava uppiborið, er eftir okkara hugsan tann, at ungar kreftir mugu koma framat.

Javnaðarflokkurin er fyrstur, sum tikið hevur hetta stig.

Á uppstillingarfundi í Suðurstreymoyar Javnaðarfelag varð avgjort, at eitt av valevnum til listan í Suðurstreymoy skuldi vera SU-ari — valdur av SU.

Hesin ungi maður er hin 23 ára gamli Ernst Hansen, sum innanfelags sum uttanfelags hevur vist serstakt hegni og ágrýtni fyrri viðgerð av trupulleikum og áhugamálum ungdómsins. Ernst er nevndarlimur í SU, og ein av stovnarum.

Javnaðarflokkurin er einasti flokkur, sum fort hevur ein miðvísan politikk, sum gagnað hevur allari fjøldini í landi okkara. Ofta í hórðum stríði við borgarligu

flokkarnar; men úrslitini sýna, hvort sterkari hevur verið.

Men tað er ikki dagin igjær, vit skulu hugsa so nógv um, tá atkvøtt verður.

Tað ræður um framfærdina. Tí skulu vit hugsa framfættið og atkvøða fyrri einum flokki,

\* sum hevur ungdómmin aftanfyrri

\* seg,

- \* sum hevur eina ungdómsvinnar
- \* luga skrá,
- \* sum er tilreiðar at virka fyrri
- \* hesi skrá.

8. november hugsar ungdómurin framfættið við at lata sína atkvøðu til FLOKK UNGDÓMSINS — JAVNAÐARFLOKKIN — sum vit og hevur dirvi meir enn nakrar annar.

Torfinn Smith.

## Ávarp SU's til lögtingsvalið

### LÆRLINGAVIÐURSKIFTI:

Mest lónarliga útpíndi stættur í føroyska samfelaginum er lærlingastætturin.

Her krevur SU at vend kemur í.

1. Løn lærlinga verður við lögtingslóg, ella á annan hátt, munandi hækkað, smb. uppskot javnaðarflokksins viðv. lærlingalon.

2. Lærlingaheim verða at byggja, so øllum kerandi verður tryggjað innivist.

### BARNAGARÐAR, BARN-HEIM o. t.:

Í mongum fómum er treytin hjá einari familju fyrri at fáa »endarnar at rokka saman», tann, at bæði maður og kona nýðast at arbeiða úti. Hetta forir ofta stórar trupulleikar við sær.

Landið eigur tí at taka sær alla ábyrgd av byggjan og rakstri av vøggustovum og barnagarðum.

Somuleiðis við barnaheimum og ungdómsheimum, so teimum sum ongan góðan hava verður tryggjað góð og rimilig kor.

### SKATTUR:

1. Inntøkur, ið svara til neyðuga minstamarkið fyrri livsins upphaldi hjá einari familju, eiga ikki at vera skattaðar.

2. Kelduskattur verður at fremja.

3. Maður og kona verða at skatta hvørt sær.

### INN- OG ÚTFLUTNINGUR:

Allur útflutningur verður á landsins hondum.

Somuleiðis verður at skipa fyrri andeilsinnflytan, fyrst og fremst av øllum útgerðarvorum.

Landið átekur sær alla strand farasigling.

### UNGDOMSHUS:

Samkomuhús til øll endamála, eins og ítróttahóllir, verða at byggja.

Í komandi bløðum fara vit at viðgera hvørt punkt sær.